

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра політики в сфері боротьби зі злочинністю та
кримінального права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНАЛЬНА ВІОЛЕНТОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність D08 «Право»

Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Затверджено на засіданні кафедри
політики в сфері боротьби зі
злочинністю та кримінального права
Протокол № 1 від 25.08.2025

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Кримінальна віолентологія
Викладач	Петечел Олексій Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права
Контактний телефон викладача	Петечел Олексій Юрійович (0342) 59-61-34
E-mail викладача	Петечел Олексій Юрійович petechel.oleksii@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є передумови, закономірності й особливості різних видів насильства, а також наслідки насильства для суспільства, профілактика насильства.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінальна віолентологія. Загальна частина. 2. Кримінальна віолентологія. Особлива частина. <p>Термін «віолентологія» походить від латинських слів violence та logos, що відповідно означають насильство та вчення. Юридичні науки в першу чергу розглядають проблему насильства з точки зору правових заходів захисту людини і найчастіше дана проблема вирішується через вивчення насильницької злочинності. Віолентологія існує на стику різних наук і її завданням є не подолання насильства в цілому, а навчити керувати ним, оскільки без насильства не можуть існувати деякі професії (військова служба, спорт). Завдання віолентології – мінімізувати вплив саме кримінального насильства. Кримінальна віолентологія вивчає типи насильства в суспільстві, кількісні та якісні показники насильства, закономірності розвитку насильства, джерела насильства, причини насильства (психологічні, генетичні, психофізичні, педагогічні), заходи запобігання насильства.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів знань про основні умови і закономірності процесу виникнення та розвитку насильства, аналізу агресивних криміногенних ситуацій, заходи запобігання насильству.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є отримання студентами необхідних знань, вмінь та навичок щодо розуміння та практичного застосування у роботі знань з основних проблем кримінальної віолентології, розкрити сутність понять предмет, метод, методологія, місце кримінальної віолентології в системі наукових знань; дати необхідні вміння та навички, що необхідні для організації та проведення кримінологічних досліджень насильницької злочинності; вивчити основні теоретичні та практичні питання профілактики насильства в цілому, його окремих видів.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ➤ здатність проводити дослідження на відповідному рівні; ➤ здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних; 	

- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати різних досліджень та аналізу, вчасно подавати результат.

Фахові компетентності

- здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності;
- здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції;
- здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;
- здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності;
- здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;
- здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини;
- здатність виявляти, припиняти, розслідувати правопорушення, виявляти та усувати причини й умови, що сприяють їхньому здійсненню.

Програмні результати навчання

- оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання;
- проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження;
- дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;
- оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності;
- брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські	18
практичні	0
лабораторні	0
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	Д Право	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лаб заняття	сам.роб.
Тема 1. Поняття та предмет кримінальної віолентології	2	2	6
Тема 2. Поняття насильства та його типи	2	2	6
Тема 3. Детермінанти насильства	2	2	8
Тема 4. Профілактика насильства	2	2	8
Тема 5. Фізичне та психічне насильство		2	8
Тема 6. Сексуальне насильство		2	8
Тема 7. Шкільне насильство (булінг)	2	2	8
Тема 8. Домашнє насильство	2	4	8
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Зміст питань,</p>		

	<p>форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>На письмову модульну контрольну роботу вноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 15 балів, 2 коротких запитання, які оцінюються по 6 бали, та одне термінологічне завдання, яке оцінюється у 8 балів.</p> <p>Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/op-pravo/, а також в системі дистанційного навчання.</p> <p>Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).</p>
Підсумковий контроль	<p>Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимальнo 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті</p>	

кафедри <https://kkp.pnu.edu.ua/op-pravo/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагиату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагиату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Василевич В. Поняття кримінологічної характеристики насильницьких злочинів. Право України. 1997. № 12. С. 82–84.
2. Власов П.О. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ по його подоланню: інформ.-практич. посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровська міська громадська організація «Жіночий інформаційно-координаційний центр». 2006. 130 с.
3. Гумін О.М. Кримінально-насильницька поведінка проти особи. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2009. 360 с.
4. Довгань Н. Фізичне і психічне насильство: співвідношення понять. Вісник Львівського університету. Серія юрид. 2010. Вип. 51. С.339-344.
5. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України). К.: Ваіте. 2019. 288 с.
6. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007.; Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
7. Йосипів А.О. Детермінанти насильницької злочинності та протидія їм органами внутрішніх справ: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 276 с.

8. Литвинов О.М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні: монографія. Харків: Вид-во ХНУВС. 2008. 513 с.
9. Козич І.В. Місце кримінально-правової політики в сфері протидії злочинам, що вчиняються із застосуванням насильства, в системі кримінально-правової політики // Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / за заг. ред. проф. П.Л. Фріса та проф. В.Б. Харченка. Івано-Франківськ-Харків, 2016. 419 с. С.248-263.
10. Навроцький В.О. Насильство за кримінальним правом України. Збірник наукових праць. Львів : ЛДІНТУ. Вип. 2/2007. 2007. С. 149-167.
11. Петечел О. Ю. Кримінальна віолентологія як наука: перспективи розвитку. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. Івано-Франківськ. 2023. № 63. С.127-134. <http://hdl.handle.net/123456789/18834>
12. Петечел О. Ю. Запобігання та протидія домашньому насильству: окремі аспекти. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства. 2021. № 56. С. 126-135.
13. Петечел О.Ю. Булінг: юридико-психологічний аналіз та запобігання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 49. С. 259-263.
14. Петечел О.Ю. Кримінологічний та психологічний аналіз кібербулінгу. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. 2019. Випуск 50. С.80-85.